

BIBLIOGRAFIA

PUBLICACIONS DEL PATRONAT D'ESTUDIS OSONENCS

Poesies juvenils inèdites de Jacint Verdaguer. Transcrites i anotades per Narcís Garolera. Vic (Publicacions del Patronat d'Estudis Osonencs), abril de 1996.

Hi ha poetes que tot just acabada de passar la joventut ja s'afanyen impúdica-ment a publicar les seves *juvenília*. N'hi ha altres una mica més discrets que se les fan publicar per algun incaut principiant ingenu. N'hi ha, en fi, que prefereixen oblidar les seves primeres provatures, sense pensar que algun dia un curiós erudit, seguint-ne el rastre, les anirà a trobar als arxius i a les biblioteques (on han anat a fer cap des del relleix de la biga en què havien estat entaforades o des de la llan-gorosa fidelitat en la memòria d'una primera estimada), per a oferir-les a un públic també encuriós i desitjós de saber com foren llurs inicis literaris. Entre aquests darrer, es poden comptar avui dia tres dels més grans dels nostres poetes: Carles Riba, Josep Carner, Jacint Verdaguer.

En general, les composicions juvenils d'aquests poetes no solen ésser cap cosa de l'altre món. Són simplement això: els primers tempteigs en una art difícil. Però com que, segons la dita osonenca, *del bon pa, les engrumes ne són bones*, és d'agrair que hi hagi qui tingui la tenacitat d'anar a buscar els textos allà on són, la paciència de transcriure'ls i d'anotar-los, i, a més (que no és pas poca cosa), el valor de cercar-se els mitjans per a poder-los lliurar al públic en forma de llibre. I és per això que els amants de Verdaguer i de la seva obra ens hem d'alegrar que Narcís Garolera, aquest autèntic verdaguerià de la raça de Josep M. de Casacu-berta, segons hom el presentava ja fa temps, hagi pogut fer arribar a bon port l'edició que comentem.

Bé que en molts casos, al llarg del llibre, el lector ha de lamentar les sovinteja-des llacunes —hi ha poemes autènticament trinxats—, és tanmateix un plaer de poder passar per aquests textos juvenívols en què es comencen a perfilar ja alguns dels temes que amb posterioritat assoleixen una forma plena en l'obra del poeta de Folgueroles: així, la balada de *Mallorca*, definitivament fixada dins *L'Atlàn-tida*, o les diverses composicions de caràcter religiós, que prefiguren els *Idil·lis i cants místics*.

Altrament, els vigatans tindran un doble motiu de satisfacció en recórrer les pàgines del volum: d'una banda, de veure com hi sovintegen els temes relacionats amb la ciutat (per exemple, el poema patriòtic dedicat a Bach de Roda, o la *Crida de les festes* de la ciutat, de 1866, aquesta amb una primera part en homenatge a sant Miquel dels Sants, molt més rica en imatgeria que no pas la mateixa versió definitiva); d'una altra, l'abundància arreu del llenguatge viu i planer del poble, amb tot d'expressions que en l'actualitat encara es poden sentir pel carrer: entre altres, hom hi troba *soliva, pudé, les camalligues, si mai, gornideta, bo o boig, ovirar, tirar església avall, la berena* (a casa nostra és ben viva l'expressió: "a Calldetenes fan brenes"), o, encara, la dita "bo és anar, però més a casa estar", que nosaltres concixem amb lleus variants.

Un doble mèrit més presenta, encara, el llibret: per un cantó, les pàgines introductòries, clares i precises, on Garolera s'entreté a situar els poemes en el seu context històric, i, per un altre, l'escrupolositat amb què ha estat feta la transcripció, l' anotació i l'ordenació del material.

Tot plegat retorna el lector a l'època del Verdaguer de Can Tona o als primers temps del seu sacerdocí, quan fou vicari de Vinyoles d'Orís, període que es desenrotlla entre els anys 1863 i 1873, uns temps en què el jove poeta s'estava tot just preparant per a esdevenir l'immortal cantor de *L'Atlàntida*.

Jaume Medina

ALTRES PUBLICACIONS

MIRÓ, Maria-Mercè, *La poesia de Francesc Fontanella*, vols. I i II. A cura de..., Curial Edicions Catalanes («Autors catalans antics», 10 i 11), Barcelona, 1996.

La publicació recent de *La poesia de Francesc Fontanella*, a cura de Maria-Mercè Miró, en dos densos volums de l'editorial Curial, s'ha de celebrar com un esdeveniment de primera magnitud. No solament perquè es tracta d'una edició crítica d'un dels màxims escriptors del barroc català —aquest moviment literari que coneixem tan poc i tan malament—, sinó pel fet gairebé escandalós que l'obra d'aquest autor encara era, fins ara, majoritàriament inèdita. Certament, entre els nombrosos escriptors catalans antics que no han accedit a la impremta en edicions més o menys completes, Fontanella era sens dubte el més important. Amb aquesta edició, doncs, s'ha cobert un dèficit literari evident. O encara més: s'ha reparat una injustícia.

I, malgrat tot, no estic segur que la sola aparició d'aquests volums, d'entrada, aconsegueixi situar-lo en el lloc que li pertoca dins el *cànon* literari català. En primer lloc, per les mateixes dimensions de la seva obra, que supera de llarg els vint mil versos, de qualitat forçosament diversa, tot i que sempre per sobre d'uns nivells de correcció més que acceptable. Potser no l'ajudarà tampoc, de moment, la llengua dels seus textos i l'ortografia amb què es presenten, molt diferents

d'allò que estem acostumats a considerar un *bon català*. De fet, abans de publicar-ne l'obra poètica completa, Maria-Mercè Miró —que també n'havia editat el teatre l'any 1988— ja havia dedicat diversos articles excel·lents a reivindicar-ne el valor, i hem de confiar que, a mesura que avanci la comprensió del riquíssim món de Fontanella, els seus mèrits literaris seran evidents per a tothom.

Fontanella va ser un autor excepcional en molts aspectes. En primer lloc, per la precocitat: les seves primeres composicions van ser redactades en plena adolescència, i ja publicava peces soltes de factura perfecta —en una època en què l'accés a la impremta era molt rar— als disset anys. Com que estava dotat d'una gran facilitat versificatòria, va ser, també, extraordinàriament prolífic: la seva obra abraça tots els gèneres (poesia, prosa, teatre) i tots els temes (polítics, amorosos, satírics, religiosos), i encara sovint sorprèn amb poemes que són variacions (dobles, triples) a partir d'un mateix vers inicial, talment com un compositor sobre una mateixa melodia. Coneixia perfectament la tradició literària hispànica, però també la llatina, la italiana i la francesa. I encara que això ens costi de veure en una obra tan extensa, en què els motius literaris de l'estètica cultista es troben per tot arreu, va ser, també, un innovador: res més lluny del versificador rutinari que reprèn, sense poder-se'n desèixer, els models retòrics de moda.

L'edició de Maria-Mercè Miró ens posa, per primera vegada, tot això a l'abast. El lector hi trobarà la guia imprescindible per entrar-hi, amb la identificació de nombrosos personatges i la datació de moltes obres que fins ara presentaven greus problemes de contextualització. Descobrirà la complexitat de la transmissió manuscrita de Fontanella i es farà càrrec del treball ímprobable que tot això ha suposat per a la curadora. I sobretot tindrà els textos poètics d'aquest escriptor i les variants probablement més importants dels seus poemes.

Aquests dos volums s'han convertit en una obra imprescindible no solament per als estudiosos de la literatura catalana, sinó fins i tot per al lector culte que vol conèixer una etapa de la cultura catalana molt més brillant del que fins no fa gaire ens podíem pensar.

Albert Rossich

OLLICH I CASTANYER, Imma; OCAÑA SUBIRANA, Maria; RAMISA I VERDAGUER, Maties; ROCAFIGUERA I ESPONA, Montserrat de: *A banda i banda del Ter. Història de Roda*. «L'entorn», 30. Eumo Editorial/ Ajuntament de Roda de Ter. Vic, 1995.

Dins la col·lecció «L'entorn», que comprèn obres de caràcter local i de la comarca d'Osona, trobem aquesta monografia històrica de Roda de Ter. Els autors estan directament vinculats a Roda i l'Esquerda, del qual Imma Ollich i Montse Rocafiguera en són codirectores i Maria Ocaña és la conservadora del Museu Arqueològic de l'Esquerda. Maties Ramisa és Doctor en Història Moderna i Contemporània, i el tema de la seva tesi fou *La guerra del francès al corregiment de Vic*.

Després d'un primer capítol a càrrec de Jordi Martí on es descriu l'entorn físic, el llibre s'estructura en quatre blocs, cadascun a càrrec d'un autor diferent: prehistòria i història antiga, medieval, moderna i contemporània. Els dos primers blocs estan centrats a l'Esquerda i els dos darrers, en el nucli actual de Roda. Aquestes quatre parts estan ben equilibrades, fet destacable si es té present que en estudis semblants sovint es dóna més importància a èpoques més recents.

Per elaborar aquest llibre s'han consultat les fonts directes, la bibliografia i l'arqueologia. Els autors han hagut de consultar arxius a Roda, Vic i Barcelona, sent especialment útil el Cartoral de Roda escrit el 1657 pel rector Mn. Jaume Marsal (1639-1651), que conté còpies i registres dels documents originals de l'escripció de Roda i es conserva a l'Arxiu Episcopal de Vic, però malauradament no es va poder consultar l'Arxiu Parroquial de Roda, que es creia que s'havia cremat durant la Guerra Civil i que va sortir a la llum arran de l'elaboració d'aquesta *Història de Roda*. La bibliografia sobre Roda també és dispersa, ja que hi ha estudis d'història general que citen Roda, autors locals que s'han interessat per temes concrets i els articles referits al jaciment de l'Esquerda.

D'aquest treball destaca el paper donat a l'arqueologia, que pren una importància poc usual en aquests treballs, propiciat per la manca de fonts directes i l'excel·lent treball dut a terme al jaciment arqueològic de l'Esquerda. L'arqueologia no només omple el buit de la documentació directa: demostra que l'arqueologia i els documents no només són compatibles sinó necessaris.

Faltava el treball que reunís aquesta informació i la sintetitzés: aquesta història de Roda des de la Prehistòria fins a l'actualitat, escrit amb un llenguatge clar, entenedor i amb nombroses fotografies i il·lustracions que la fan interessant a un públic no especialitzat, és una obra de referència i punt de partida per a futurs estudis sobre aspectes més concrets de la història de Roda.

ANGLADA, M. A., *et alii*, *Dones soles, 14 contes*, Editorial Planeta «Ramon Llull Narrativa», Barcelona, 1995.

ANGLADA, Maria Àngels, *Arietta*, Epíleg de Joan Bastardas, Columna «Àuria 60», Barcelona, 1996.

Poesia lírica. Imatges molt riques. Domini evident de la llengua, tant al servei d'un lirisme profund, com al d'una ironia finíssima.

ANGLADA, Maria Àngels, *Relats de mitologia. Els déus*, Il·lustracions de Carme Peris, Editorial Destino «Petit Dafi», Barcelona, 1995.

ANGLADA, Maria Àngels, *El violí d'Auschwitz*, Columna Edicions, S. A., Barcelona 1996 (9a edició).

BARTARDAS, Joan. Vd. Maria Àngels ANGLADA, *Arietta*.

BOSCH I RODOREDA, Andreu. Vd. Jacint VERDAGUER, *Totes les rondalles*.

BROWN, Kenneth - MELCHOR, Vicent de, *Vida i obra de Joan de Gualbes i Copons*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat «Textos i Estudis de Cultura Catalana» 45, Barcelona, 1995.

CALDERER, Lluís. Vd. Josep JUNYENT.

- CAPDEVILA, Carles, *Nova York a la catalana*, Edicions La Campana, Barcelona, 1996.
- CASANOVAS, Àngel - ROVIRA, Jordi, *Catàleg de les medalles i els epítics de guarniment del Museu Episcopal de Vic*, Museu Episcopal de Vic, 1995.
- CONTIJOCH, Josefa, *Ales intactes*, Pròleg de M. Mercè Marçal. (Premi de Poesia dels VI Premis Literaris Salvador Espriu, Municipi de Calafell 1994), Columna, Barcelona, 1996.
- Epistolari de Josep Carner*. A cura d'Albert Manent i Jaume Medina, Curial Edicions Catalanes, Barcelona, 1996.
- FRADERA, Josep M., *Jaume Balmes. Els fonaments d'una política catòlica*, Eumo Editorial, Vic, 1996.
- GAROLERA, Narcís, Vd. Jacint VERDAGUER, *Canigó*.
- GAROLERA, Narcís, *Sobre Verdguer. Biografia, literatura, llengua*, Editorial Empúries («Les Naus d'Empúries»), Barcelona, 1996.
- GAROLERA, Narcís, *Poesies juvenils inèdites de Jacint Verdguer*. Transcrites i anotades per..., Publicacions del Patronat d'Estudis Osonencs «Osona a la butxaca» 17-18, Vic, 1996. Vd. Albert Rossich, AUSA 136, ps. 39-60.
- GENÍS I AGUILAR, Martí, *Julita*, Edició a cura de Maria-Mercè Miró, Editorial Barcanova, «Biblioteca Didàctica de Literatura Catalana» 38, Barcelona, 1995.
- Novel·la romàntica que ocupa un lloc clau en la narrativa del segle XIX*. Publicada ara, segons el text de la darrera edició revisada per l'autor, amb introducció històrica i literària, nombroses notes i informacions complementàries.
- Guerra napoleònica a Catalunya (1808-1814): Estudis i Documents*. A cura de Maties Ramisa. Publicacions de l'Abadia de Montserrat «Bib. Milà i Fontanals» 22, 1996.
- JUNYENT I RAFART, Josep, *Obra lírica*. Edició a cura de Lluís Calderer, Ernest Maruny i Josep M. Massegú, Columna, Barcelona, 1995.
- MANENT, Albert. Vd. *Epistolari de Josep Carner*.
- MARÇAL, Maria Mercè. Vd. Josefa CONTIJOCH.
- MARUNY, Ernest. Vd. Josep JUNYENT.
- MASNOU, Ramon, *Carta sobre nacionalismes*, Ed. Proa, Barcelona, 1996.
- MASSEGÚ, Josep M. Vd. Josep JUNYENT.
- MEDINA, Jaume. Vd. *Epistolari de Josep Carner*.
- MELCHOR, Vicent de. Vd. Kenneth BROWN.
- MESTRE, Pere, Vd. Daniel MONTAÑA.
- Miró, Maria-Mercè, Vd. Martí GENÍS I AGUILAR.
- MIRÓ, Maria-Mercè, *La poesia de Francesc Fontanella*, vols. I i II. Edició a cura de..., Curial Edicions Catalanes «Autors catalans antics», 10 i 11, Barcelona, 1995. Vd. ressenya *supra*.
- MONTAÑA, Daniel, i MESTRE, Pere, *Les cases i els seus noms*, Ed. Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès, 1996.
- Terçer volum de la col·lecció sobre aquest municipi.

OCAÑA, Maria. Vd. Imma OLLICH.

OLLICH, Imma - OCAÑA, Maria - RAMISA, Maties - ROCAFIGUERA, Montserrat de, *A banda i banda del Ter. Història de Roda*, Eumo Editorial, Vic, 1995. Vd. ressenya *supra*.

ORDEIG I MATA, Ramon, *Oristà i la seva història*, «Estudis Històrics, Monografia» 3, Vic 1995.

ORRIOLS, Lluís, *La contribució d'Osona a la llengua catalana*, Vol. II. Curial Edicions Catalanes, Barcelona, 1996.

PINYOL I TORRENS, R. Vd. Jacint VERDAGUER.

POU, Ramon, *Creador i creatura: la sacramentalitat de l'Univers*, Facultat de Teologia de Catalunya «Saurí» 121, Barcelona, 1995.

QUINTANA, Armand, *El temps cremat*, Columna Edicions «Viena-Columna» 98, Barcelona, 1995. Novel·la.

Novel·la sobre la guerra civil centrada en un personatge adolescent que rep els impactes de les diverses problemàtiques creades pel moment històric.

RAMISA, Maties, *Els catalans i el domini napoleònic. Catalunya vista pels oficials de l'exèrcit de Napoleó*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat «Biblioteca Abat Oliba», 158, Barcelona, 1995.

RAMISA, Maties. Vd. *Guerra napoleònica a Catalunya*.

RAMISA, Maties. Vd. Imma OLLICH.

ROVIRA, Jordi. Vd. Àngel CASANOVAS, *Catàleg...*

Reduccions, revista de poesia, núm. 61. Vic, març 1994-1995.

Textos: Segimon Serrallonga, Carles Hac Mor, Joan Puntí, Tomàs Timoner, Alberto José Miyara, Jiri Kolár (trad. Mònica Zgustová). *Estudis i comentaris*: Vladimír Karfík i Joan Fortuny. *Notes*: Víctor Sunyol i Antoni Clapés.

Reduccions, revista de poesia, núm. extraordinari 62-63. Vic juny-setembre 1994-1995.

Textos: Àngel Terron, David Jou, Enric Casassas i Simó, Rosa Fabregat, Assumpció Forcada, Jaume Terradas, Ramon López de Mántaras, Lucila Velásquez (trad. David Jou), Lautréamont (trad. Manuel de Pedroló), Saint-John Perse (trad. Segimon Serrallonga), Antonio Gedeao (trad. David Jou), Giorgio Celli (trad. Francesc Codina), Walt Withman (trad. Agustí Bartra), Johon Updike (trad. David Jou), Peter Redgrove (trad. David Jou), Gottfried Benn (trad. Guillem Nadal), Hans Magnus Enzenberger, Erwin Schöndinger i Miroslav Holub (trads. David Jou). *Estudis*: Àngel Terron, Beatriu Krayenbuhl, Elisabet Montull, M. Isabel Pijoan, David Jou. *Cites sobre ciència i poesia: Bibliografia orientativa. Notes biobibliogràfiques*.

Revista Vic. Publicació anyal de divulgació vigatana. Vic, 29 de juny de 1996.

Conté el Sumari següent: «El Museu de l'art de la pell», Joan Surroca i Sens; «Mn. Manuel Serinanel», Josep Sala i Orri; «Sant Joan del Galí», Francesc Rocafiguera i Garcia; «Tot llegint *Dulcis Amicitia...*», Maria-Mercè Miró; «Primer centenari de la Panissa», Carme Rosés i Pou; «Festes cíviques S. Miquel»; «La capella de la Pietat», Miquel Ylla Català i Genís; «Miquel S. Salarich i Torrents», Pere Puig i Font; «Isidre Ibars i Costafreda», Joan Sunyol i Genís; «Efemèrides Vigatanes 1995», Ramon Masferrer i Solà.

ROSANES-CREUS, Pep, *El gos i l'ombra de l'alzina*, Edicions dels Quaderns Crema, Barcelona, 1995, Llibre de poemes.

ROCAFIGUERA, Montserrat de. Vd. Imma OLLICH.

- ROSÉS, Carme. Il·lustracions BAYÉS, Pilarín, *Petita història de Manuel Serra i Moret*, Editorial Mediterrània/Ajuntament de Vic, Barcelona, 1996.
- En la forma didàctica habitual en aquesta col·lecció, Carme Rosés dibuixa un perfil atractiu i encertat de la figura d'aquest vigatà il·lustre, fundador de la Unió Socialista de Catalunya.
- ROSSICH, Albert. Vd. Ekaterina STRELTSOVA.
- SOLÀ I SALA, Josep Maria, *La sardana a Vic*, Ed. Agrupació Sardanista de Vic, 1996.
- Llibre que explica una part de la història de Vic, amb la sardana com a fil conductor. El recull de fotografies i la relació dels compositors osonencs de sardanes, a més de l'enumeració de les cobles que han participat a la festa major de Vic, augmenten l'interès i la utilitat del llibre escrit amb estil àgil i amè.
- STRELTSOVA, Ekaterina, *La idea del Temps en la poesia filosòfica de Francesc Fontanella*, dins *Literatura i llengua catalanes a l'Edat Moderna «Estudi General» 14*, Facultat de Lletres de la Universitat de Girona, 1994, ps. 157-161.
- «Assaig que té el valor de reflectir —finalment— la normalitat amb què ja s'emprèn l'estudi del barroc català fins i tot en un país tan allunyat com pot ser Rússia», segons Albert Rossich («Presentació», p. 11).
- SUNYOL, Víctor, *Moment. Poesia (1982-1986)*, Pagès Editors, Lleida, 1995.
- TEIXIDOR, Emili, *Les contraportades d'«El matí de Catalunya Ràdio»*, Edicions de La Magrana, Barcelona, 1996.
- TORNAFOCH, Xavier, *Prensa comarcal i república. Catalunya, 1931-36*, Associació Cultural El Vilatà.
- TORRENTS, Ricard. Vd. Jacint VERDAGUER, *Dos màrtirs...*
- URPINELL, Lluís, *Tractat d'ofitologia*, Edicions Proa «Els llibres de l'Ossa menor», Barcelona, 1995.
- VERDAGUER, Jacint, *Canigó. Llegenda pirenaica del temps de la reconquesta*, Edició a cura de Narcís Garolera, Edicions dels Quaderns Crema, Barcelona, 1995.
- VERDAGUER, Jacint, *Poesia i prosa*, a cura de R. Pinyol i Torrens, Ed. Pirene, Barcelona, 1995.
- VERDAGUER, Jacint, *Totes les rondalles*, a cura d'Andreu Bosch i Rodoreda. Il·lustracions de Joan Junceda. Ed. Pirene i Proa, Barcelona, 1996.
- VERDAGUER, Jacint, *Dos màrtirs de ma Pàtria, o siga Llucià i Marcetà*. Edició a cura de Ricard Torrents, Eumo Editorial/Societat Verdaguer, Vic, 1995.
- YLLA-CATALÀ, Miquel, *Les plantes en la Bíblia. A la recerca de símbols*, Editorial Claret «Els daus», 141, Barcelona, 1995.
- YLLA-CATALÀ I GENÍS, Miquel, *Electuari / 60*, edició d'autor, no venal: 250 exemplars numerats. Abril de 1995.
- Pròleg i deu textos que reflecteixen viatges i experiències de l'autor dedicats als seus amics.

M.M.M.